

La vopna dal cumün da Sta. Maria Val Müstair GR

Descripziun	<p>Sün fuond d'or e pè verd duos pins verds.</p> <p>Il sen da quista vopna as referischa al nom orient dal cumün, manzunà per la prüma jada in ün ducumaint dal 1167/70 ("capellam sancte Marie in Silva plana" ; silva=god, plana=planüra; planüra cuernada da god).</p>
Motivaziun	<p>Il pled Silvaplana es mantgnü amo hoz i'l nom da la fracziun da Sielva.</p>
Culuors dal cumün	<p>gelg - verd</p>

Cuntgnü

La vopna dal cumün da Sta. Maria Val Müstair GR.....	1
REGISTER	3
I A	DOCUMANTS VEGLS .....
	4
I B	ACTAS VEGLIAS .....
	5
I C	CUDESCHS VEGLS .....
	6
II A	DOCUMANTS NOUVS .....
	7
II B	ACTAS NOUVAS .....
	9
II B 1	administraziun .....
	9
II B 2	radunanza cumünala .....
	9
II B 3	civil .....
	9
II B 4	vaschinadi.....
	9
II B 5	domiciliats.....
	10
II B 6	statistica.....
	10
II B 7	imposta .....
	10
II B 7a	finanzas .....
	10
II B 8	scoula .....
	11
II B 9	poveril, provedimaint .....
	11
II B 10	baselgia .....
	11
II B 11	sanità.....
	12
II B 12	affars da pulzia e da dret .....
	12
II B 13	militar .....
	12
II B 14 abc	fabricas, beamaints .....
	13
II B 14 d	stradal.....
	13
II B 14 e	ruinas.....
	13
II B 14 f	economia da las auas.....
	14
II B 14 f	economia da las auas □ electricità .....
	14
II B 14 g	pumpiers.....
	14
II B 14 h	viafier – posta – telefon.....
	14
II B 14 i	fundiar.....
	15
II B 14 k	uffizi da lavur .....
	15
II B 15	sgüranzas .....
	15
II B 16	forestal.....
	15
II B 17	agricultura.....
	16
II B 18	sanità veterinaria .....
	16
II B 19	mansteranza ed industria .....
	16
II B 20	industria d'esters .....
	17
II B 21	cultura.....
	17
II C	CUDESCHS .....
	18
1.	Cudeschs da protocol da la radunanza cumünala e da la suprastanza .....
	18
2.	Cudeschs da ledschas .....
	18
3.	Copcha chartas .....
	18
4.	Cudeschs da contabilità .....
	18
5.	Cudeschs d'imposta .....
	18
6.	Cudeschs da l'uffizi fundiar.....
	18
7.	Cudeschs regard scoula.....
	18
8.	Cudeschs regard poveril .....
	18
9.	Cudeschs da pulizia .....
	18
10.	Controlla militara .....
	18
11.	Cudeschs regard fabricas (lavur cumüna).....
	18

12.	Cudeschs regard sanità	18
13.	Cudeschs regard sanità veterinaria e controlla da muvel.....	18
14.	Oters cudeschs	18
15.	Cudeschs da baselgia e civil a) 1837-1875 b) 1876-1988.....	18
16.	.....	18
II D	PLANS	19
1.	Plans da cumün	19
2.	Plans da fabricas.....	19
3.	Plans dal provedimaint d'aua	19
4.	Plans da beamaints publics.....	20
5.	.....	20
6.	Plans regard las alps.....	20
7.	Plans da fabricas privatas	20
8.	.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.
9.	.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.
10.	.....	Fehler! Textmarke nicht definiert.

REGISTER

- A) DOCUMAINTS
- B) ACTAS
- C) CUDESCHS
- D) PLANS

Registrà dal 1968 e 1969 da Claudio Gustin per incumbenza da la suprastanza cumünala.

Reorganisà dal 2008 e 2009 in occasiun da la fusiun dals cumüns in Val Müstair.

Scrit in net per la publicaziun digitala dal 2015.

Autur: Claudio Gustin

I A DOCUMAINTS VEGLS

Depositats in bustas singulas, nomeradas tenor il cudesch da registas da dr. E. Camenisch

1	1342	Testamaint
2	1343	Charta da cumpra
3	1349	Quittanza
4	1398	Charta da cumpra reg. Valpaschun
5	1400	Charta da cumpra reg. Valpaschun
6	1401	Charta da cumpra reg. üna chasa da crap
7	1402	Charta da cumpra reg. Jana chasa da crap
8	1404	Charta da brat
9	1412	Charta da cumpra reg. bains 11 Valchava
10	1450	Charta da cumpra reg. bains a Fuldera
11	1450	Charta da cumpra reg. bains a Valchava
12	1453	Charta da cumpra reg. bains a præ a Silva
13	1461	Charta da cumpra d'üna chasa
14	1464	Charta da cumpra cl'iina chasa -
15	1467	Charta da cumpra reg. bains a Valchava
16	1467	Charta da cumpra reg. hains a Valchava
17	1467	Charta da cumpra reg. hains a Valchava
18	1470	Revers da cumpra
19	1477	Charta da cumpra reg. palü a Tschierv
20	1477	Charta da cumpra reg. Foppa a Lù
21	1477	Charta da pegn reg. üna chasa
22	1498	Charta da feud reg. Bain Maria Maclaina
23	1504	Charta da cumprà reg. drets d'chasa
24	1522	Charta da feud reg. bains a Sielva
25	1528	Charta reg. Bain da Feder Fuldera
26	1528	Charta reg. bains'a Sa. Maria
27	1528	Charta reg. Bain Maria Maclaina
28	1551	Charta reg. divers bains
29	1568	Charta da brat reg. drets d'chasa
30	1571	Reg. bocs
31	1572	Charta da feud reg. bains a Sa. Maria
32	1572	Charta reg. Bain Sa. Maria Maclaina
33	1572	Revers Bain Sa. Maria Maclaina
34	1586	Charta da fits
35	1588	Contrat da brat reg. bains a Sielva
36	1597	Charta da cumpra reg. ün præ
37	1643	Affars da pravenda
38	1659	Drets da passagi
39	1668	Revers reg. ün rempar
40	1671	Drets da pasculaziun sü Rims
41	1672	Brat dad agravis resp. drets da cumün
42	1673	Drets da pasculaziun tanter Müstair e Sa. Maria
43	1674	Termels tanter Müstair e Sa. Maria
49	1674	Fabrica clal nouv muglin
45	1677	Lita cun la clostra
46	1709	Revers reg. Prà da Vau
47	1711	Elecziuns d'ufficiants
48	1735	Pasculaziun da la bescha in Munt Masaun
49	1743	Brat dad agravis resp. drets da cumün
50	1786	Lila reg. pravenda
51	1791	Termels in Palüetta da Vau
52	1808	Schlubgiaschun da fits
53	1828	Extrats da documaints

I B ACTAS VEGLIAS

Mincha acta in ün pli separà correspondent a las seguaintas gruppas:

- Agricultura
  - regarda il mantgnair bucs e vargiauns
  - convenziun in regard a l'Alp Sielva
  - Alp Prasüra ed Alp Muraunza
  - cumprita e vendita servituts
  - fittadas
  - termels
  - sauaziun
  -
- Baselgia
- Fittada da la resgia 1776
- Vendita d'üna fuschina in Paclera 1766
- Mantgnair la punt in Döss da Punt 1637
- Differenzas tanter Sta. Maria e Valchava
- Sentenzias diversas
- Dret da vuschar e tschernas
- Urbers
- Glistas dal fuond e dals debits da cumün 1785
- Finanzas
- Iertas e pirtiziuns
- Incendis
- Ordinaziun regard las ustarias da vinas 1754
- Charta regard cumprita dad armas 1798
- Instrucziuns e decrets dal Bundestag
- Reguard uffizis in Vuclina
- Copcha da la charta da libertà dal 1762
- Varia

I C CUDESCHS VEGLS

1. Ledschas criminalas, matrimonialas e civilas (1707)
2. Racolta da cocumaints e scrittüras concernant dispittas confessiunalas tanter refuormats e catolics
3. Racolta da documaints e scrittüras concernant dispittas confessiunalas tanter da las raspadas refuormadas
4. Cudesch da vaschins
5. A) Cudesch da chapitals e da cassa da la pravenda
B) Cudesch da chapitals e da cassa da la pravenda
6. Cudesch da baselgia (1766-1806)
7. Cudesch da baselgia (1804-1850)
8. Cudesch d'urbars (1687)
9. Cudesch da chapitals e da cassa da la pravenda (1687)
10. Quaderns cun registers da chapitals e.o.p (in üna mappa insembel culs nr. 14,18,19)
11. Quaderns cun registers da chapitals e.o.p
12. Ledscha da visnaunqua e copchas da sentenzas
13. Ledschas
14. Collecta pels incendiats da Sta. Maria nan d'Engiadina 1764 (in üna mappa insembel culs nr. 10,18,19)
15. Ledscha civila e criminala da la vischnaunqua da Sta. Maria
16. Cudesch dal Canzler
17. Ledscha da l'Alp Prasüra
18. Ledschas criminalas e civilas (in üna mappa insembel culs nr. 10,14, 19)
19. Ledschas criminalas dals imperatuors romans (in üna mappa insembel culs nr. 10,14,18)
20. Auszüge aus den Landesprotokollen 1571-1616
21. Estim dal terzal da Sta. Maria 1798
22. Cudesch da baselgia (1623-), diversas copchas our da l'archiv chantunal
23. Statuts da la Val Müstair (1767)
24. Ledscha criminala e civila (1770)
25. Ausführung der Rechtsamen des Gotteshausbunds über das Hochstift zu Chur
- 26.

II A DOCUMAINTS NOUVS

Depositats in bustas singulas e nomeradas da 1 - 33

1. Convenziun tanter Sa. Maria e Valchava in regard la pasculaziun illa muntogna da Costeras / sainza data.
2. Sentenzia fatta a Müstair tanter Sa. Maria e Valchava regard il legnai giosom Costeras / 11 avrigl 1815.
3. Sentenzia tratta da la drettüra da Ramosch-Tschlin pervia da divergenzas tanter il cumün da Sa. Maria e sias muntognas / 12 xbris 1815.
4. Sentenza emanada a Ramosch tanter la comunità da Sa. Maria e las muntognas Valpaschun e Craistas / 12 xbris 1818.
5. Decisiun regard fradjada illas duos alps da Sa. Maria / 9 avrigl 1828.
6. Sentenzia pervia dal far legna illa Vallatscha / 26 nov.1829.
7. Accord tanter Sa. Maria e'l Domcapitel regard endi / 23 marz 1839.
8. Cunvegna dals paur dalla Prasüra regard l'oblig da tegner ils tars / 1. marz 1842.
9. Sentenzia regard il passagi vers Mundaditschas/ 20 mai 1844.
10. Divisiun da las multas cha Sa. Maria e las muntognas avaivan in comuniun / avuost 1844.
11. Divisiun da la Palüetta da Vau / 1.settember 1851.
12. Cunvenziun provisoria tanter ils paur da Sa. Maria e da Müstair in regard la pasculaziun / 26 favrer 1852.
13. Il cumün cumpra la chasa dit la Tincha in Plaz d'aint / 30 settember 1870.
14. Laudo compromissari puncto reglamaint et indicaziun da cunfins tanter l'alp Prasüra e munt Bargia / 6 october 1870.
15. Il cumün cupra ün prà situà i'ls curtins da Chasatschas / 10 mai 1874.
16. Contrat da cessiun tanter Maini Bass da Fuldera e'l cumün da Sa. Maria / 12 lügl 1875.
17. Jüstamaint amicabel tanter Sa. Maria e Müstair regard l'Aual sot / 20 december 1878.
18. Il cumün venda al minister J. Andeer ün prà illa Sola / 2 october 1878.
19. Ils abitants da las fracziuns as cunvegnan pervia dal scumpart dals 70.— frs. Ch'elshan da cuntribuir annualmaing al cumün / 16 november 1879.
20. Il cumün cumpra ün toc dalcurtin da Jacuan Pünchera / 23 favrer 1883.

21. Acquist dal bain dit Valentin tras Josef Massler / 11 schner 1883.
22. Il cumün cumpra il prà da Vau / 3 november 1885.
23. Cunvegna amivabla tanter ils cumüns da Sa. Mariae Müstair regard pasculaziun illas muntognas da Muntmasaun ed Urezi / 24 avrigl 1892.
24. Il cumün cumpra la chasa nr. 55 in Plattamala / 3 november 1898.
25. Il cumün venda la chasa nr. 55 in Plattamala / 12 november 1901.
26. Il cumün da Sa. Maria e F. Franzaisg brattan ünprà in Furnatsch / 24 mai 1903.
27. Separaziun dal possess da la pravenda / favrer 1916.
28. Cunvegna regard pasculaziun süllas alpesül munta las fracziuns / 9 favrer 1922.
29. Il cumün cumpra ün plazzal da fabrica per ün local da requisits da pumpiers / 17 avrigl 1929.
30. Il cumün cumpra il chantun da la chasa nr. 29 / 11 avrigl 1935.
31. Cunvegna tanter ils cumüns da Sa. Maria e Müstair regard il pascular l'alp Sielva / 2 avuost 1951.
32. Cuntrat da fabrica tanter la PTT e'l cumün / 30 lügl 1962.
33. Il cumün cumpra la chasa nr. 40 (Chasa Plaz) / 22mai 1963.

II B 8 scoula

- a) in general
- b) cussagl da scoula
- c) magistraglia
  - 1. elecziuns demischiuns
  - 2. magisters rapports inspectorals
  - 3. salarisaziun
- d) scoula primara
- e) scoula secundara/reala
- f) otras scoulas
- g) acquist da material
- h) spassegiadas - festas
- i) cuntribuzius chantunalas
- j) chascha da scoula
- k) recuors plonts
- l) chasa a scoula e pedel

II B 9 poveril, provedimaint

- a) in general
- b) cumischiun da povers
- c) sustegns poverils
- d) plazzamaints
- e) duns charitadaivels - collectas
- f) provedimaint per dischoccupats
- g) acziuns da succuors:
  - fùgitivs
  - acziuns da frütta
  - agüds specials per bsögnus
- h) recuors e plonts
- i) provedimaint
- j) divers: fondo da povers
salvamaints

II B 10 baselgia

- a) in general
- b) correspundenza cun las autoritats
- c) cuntribuziuns a la pravenda: donaziuns, imposta
- d) separaziun dal possess da la baselgia
- e) possess da la pravenda
- f) ministers A – Z
- g) raspada evangelica
- h) raspada catolica
- i) raspadas differentas
- j) affars confessiunals
- k) nossa baselgia
  - istorgia
  - renovaziuns
  - orgel
  - uras
  - clucher
  - sains
- l) sunteri

II B 11 sanità

- a) in general
- b) promoziun e chüra d'amalats
  - 1. meidi
  - 2. post da sanità
  - 3. subvenziuns pel fliamaint
  - 4. fliamaint chasan
  - 5. ospidal
  - 6. spitex
- c) epidemias
- d) vaccinaziuns
- e) pulizia sanitaria
- f) pulizia per mangiativas\$duonna da part
- g) sepultüras - sunteri

II B 12 affars da pulizia e da dret

- a) in general
- b) persunal
- c) quietezza ed uorden in cumün
- d) pulizia per esters
- e) uorden moral
- f) pulizia per las ustarias: patentas per vender bavrondas alcoholicas
- g) divertimaints publics - lottarias - gös
- h) pulizia stradala
- i) cromers ambulants - pulizia da marchà
- j) murdieus e vagants
- k) recuors e plonts
- l) 1. attestats
- 2. infuormaziuns
- m) sentenzas - register penal
- n) invöls
- o) divers

II B 13 militar

- a) in general
- b) schef da secziun
- c) controlla militara
- d) dons causats tras il militar
- e) imposta da servezzan
- f) plonts e reclomaziuns
- g) exercizis da tir
- h) fortezzas
- i) instrucziun premilitara
- j) protecziun civila
- k) inquarteraziuns
- l) servezzan activ 1914-18
1939-45

II B 14 f economia da las auas

1. in general
2. provedimaint d'aua: expertisas e rapports
finanziaziun
idrants
chanalisaziun
bügls
fracziuns cumünalas
lingias d'aua in chasa
recuors e plonts

II B 14 f economia da las auas electricità

1. provedimaint electric in general
2. glüm electrica
3. implant Muranzina
4. implant Rom / implant Muranzina
5. impraisa electrica Scuol
6. implant da Tschieriv
7. implant da Damal

II B 14 g pumpiers

1. in general
2. organisaziun ed exercizis
3. requisits da fö - local da pumpiers
4. idrants
5. pulizia d fö
6. spazzachamin
7. incendis
8. taxas e chastis

II B 14 h viafier – posta – telefon

1. viafier sur il Fuorn
2. posta
3. telefon e telegraf
4. radio e televisiun

II B 20   industria d'esters

- a) in general
- b) hotellaria
- c) abitaziun da vacanzas
- d) chomps da vacanzas
- e) società da cura
- f) recloma   -   infuormaziuns
- g) recuors, reclomaziuns, plonts
- h) sport
- i) runals   -   pendicularas

II B 21   cultura

- a) in general
- b) istorgia
- c) art
- d) folclora
- e) societats
- f) dietas
- g) festas

II C CUDESCHS

1. Cudeschs da protocol da la radunanza cumünala e da la suprastanza
2. Cudeschs da ledschas
  - a) Copcha dal statut civil da Sta. Maria ed otras copchas
  - b) Ledschas civilas e criminalas (1707)
  - c) Ledschas sopra ils guads per il honorat Cumün Sta. Maria (1843)
  - d) Constituziun per la Comunità Sta. Maria 1920/1925
  - e) Ordinaziun da fö üper il circol Val Müstair
3. Copcha chartas
4. Cudeschs da contabilità
  - cudesch chascha
  - cudesch maister
  - cudesch da partidas
  - journal
  - cudesch d'inventar
  - cudesch da la chascharia
5. Cudeschs d'imposta
6. Cudeschs da l'uffizi fundiari
7. Cudeschs regard scoula
8. Cudeschs regard poveril
9. Cudeschs da pulizia
10. Controlla militar
11. Cudeschs regard fabricas (lavur cumüna)
12. Cudeschs regard sanità
13. Cudeschs regard sanità veterinaria e controlla da muvel
14. Oters cudeschs
15. Cudeschs da baselgia e civil
  - a) 1837-1875
  - b) 1876-1988
- 16.

II D PLANS

1. Plans da cumün

- plan da la rait dal cabel da telefon
- plan da la rait electrica

2. Plans da fabricas

- plan da la punt sur il Rom
- plan da meglioraziun illa Vallatscha
- plan da meglioraziun in Val Mot
- fabrica da repars sün Craistas
- plan da meglioraziuns in Val Quaunas 1934
- plan per la reconstrucziun da la Via Veglia
- plan dal sviamaint da Sta. Maria 1954
- project da meglioraziun Quaunas – Mot – Vau (1964)
- project da meglioraziun Schaise Muranzina (1964)
-

3. Plans dal provedimaint d'aua

- project dal provedimaint d'aua 1958
- plan da la rait dal provedimaint d'aua e nomeraziun dals idrants 1958
- plan d'üna vasca da la chnalisaziun 1952
- project dal provedimaint d'aua 1922
- plan d'ün bügl 1922
- plan d'ün bügl normal 1941
- plan pel provedimaint d'aua sün Craistas 1941
-

4. Plans da beamaints publics

- refabricaziun Chasa Plaz
- centrala implant electric
- beamaint da la chascharia
-

5.

1.

6. Plans regard las alps

- meglioraziun da l'alp Prasüra 1943
- meglioraziun da l'alp Prasüra 1957
- meglioraziun da l'alp Prasüra 1959/60
-
-

7. Plans da fabricas privatas

- meglioraziun dal bain Terza (Rudolf Tschenett)

Claudio Gustin, 7536 Sta. Maria, 081 858 53 05, cgustin@bluewin.ch